

PRAKSISORGANISERING 1. STUDIEÅR

PRAKSISORGANISERING 1. STUDIEÅR

**PRØVEPROSJEKT PÅ ALTERNATIV
PRAKSISORGANISERING FOR
KULL 2003**

Arne Leland og Mariann Fossum

**Studieenhet sykepleie- Arendal
Fakultet for helse- og idrettsfag
Høgskolen i Agder**

Arendal 09.08.2005

Skriftserien nr. 121

50 sider

Pris: 90,- NOK

ISSN: 1503-5174 (elektronisk utg.)

ISBN: 82-7117-575-0 (elektronisk utg.)

© Høgskolen i Agder, 2005

Serviceboks 422, N-4604 Kristiansand

Design: Høgskolen i Agder

Emneord

Sykepleieutdanning

Praksis

Veiledning

Evaluering

1.0 INNLEDNING.....	7
1.1 PRAKSISORGANISERING I SYKEPLEIERUTDANNINGEN	7
1.2 PRAKSISORGANISERING VED SYKEPLEIERUTDANNINGEN VED HIA	7
2.0 PRAKTISKE STUDIER I PLEIE- OG OMSORGSSENTER.....	8
2.1 ORGANISERING, VEILEDNING OG VURDERING AV DE PRAKTISKE STUDIENE	8
2.2 KVALITETSREFORMEN	9
3.0 ENDRET PRAKSISORGANISERING 1. STUDIEÅR	11
3.1 FORSLAG TIL ENDRINGER I PRAKSISORGANISERINGEN	11
3.2 ORIENTERINGER TIL PRAKSISFELT.....	12
3.3 FORBEREDELSE FØR PRAKSISPERIODE.....	12
3.4 GJENNOMFØRING AV PRAKSISPERIODEN	13
4.0 METODE VED EVALUERING.....	15
4.2 FOKUSGRUPPE.....	15
4.3 ETISKE OVERVEIELSER.....	15
5.0 RESULTATER FRA EVALUERING	17
5.1 KONTAKTSYKEPLEIERNES VURDERING AV PRAKSISORGANISERINGEN	17
5.1.1 <i>Hva har vært positivt med den praksisorganisaseringen som har vært prøvd ut?</i>	19
5.1.2 <i>Hva har vært negativt/problematisk ved den praksisorganisaseringen som har vært prøvd ut?</i>	20
5.1.3 <i>Hvilke krav/ønsker er viktig å stille til praksisorganisaseringen i 1. studieår?</i>	21
5.2 STUDENTENES VURDERING AV PRAKSISORGANISERINGEN.....	22
5.2.1 <i>Hva har vært positivt med denne praksisorganisaseringen?</i>	24
5.2.2 <i>Hva har vært negativt/problematisk ved denne praksisorganisaseringen?</i>	25
5.2.3 <i>Andre kommentarer</i>	26
5.3 LÆRERNES VURDERING AV PRAKSISORGANISERINGEN	27
5.3.1 <i>Hva har vært positivt med denne praksisorganisaseringen?</i>	28
5.3.2 <i>Hva har vært negativt/problematisk ved den praksisorganisaseringen?</i>	29
5.3.3 <i>Hvilke krav/ønsker er viktig å stille til praksisorganisaseringen i 1. studieår?</i>	29
5.3.4 <i>Andre kommentarer.</i>	29
6.0 RESULTATER FRA FOKUS- GRUPPEINTERVJU	31
6.1 INTERVJU MED KONTAKTSYKEPLEIERE	31
6.2 INTERVJU MED STUDENTENE	32
6.3 INTERVJU MED LÆRERNE	34
7.0 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER TIL VIDERE ARBEID.....	37
LITTERATURLISTE	38

VEDLEGG I EVALUERINGSSKJEMA – PRAKSISSTUDIER 1. STUDIEÅR KULL 2003.....	39
VEDLEGG. II INTERVJUGUIDE TIL INTERVJU MED LÆRERNE.....	42
VEDLEGG III INTERVJUGUIDE TIL INTERVJU MED STUDENTENE.....	44
VEDLEGG IV INTERVJUGUIDE TIL INTERVJU MED KONTAKTSYKEPLEIERNE.....	48

1.0 INNLEDNING

Denne rapporten omfatter evaluering av praksisstudiene i 1. studieår sykepleierutdanningen kull 2003, Arendal.

1.1 Praksisorganisering i sykepleierutdanningen

I Rammeplanen for sykepleierutdanningen (2000 s. 47 -51) presiseres målene for praksisstudier. Det understrekes at studenten skal studere, lære og praktisere sykepleie i ulike avdelinger og at en blant annet skal utvikle sykepleiefaglig kompetanse gjennom refleksjon og ved å koble teori og praksis.

Praksisstudiene (Rammeplanen, 2000) skal utgjøre 30 vekttall (90 studiepoeng) og 50 uker (75 studiepoeng) nyttes til praksisstudier i samarbeid med pasient og pårørende. Rammeplanen skisserer videre at sykepleietjenesten i kommune, eldreomsorg og hjemmesykepleie skal minst utgjøre 12 uker. Praksis i hjemmebaserte tjenester/omsorgsboliger skal utgjøre minst 8 uker og praksisstudier i første studieår skal utgjøre minst 4 uker.

1.2 Praksisorganisering ved sykepleierutdanningen ved HIA

Praksisorganiseringen ved sykepleierutdanningen i Arendal og Kristiansand har vært organisert på følgende måte (Studiehåndbok 2003- 2004):

1. studieår – 20 studiepoeng - praktiske studier på pleie – og omsorgssenter
2. studieår – 20 studiepoeng fordelt på 2 praksisperioder (medisin, kirurgi, psykiatri og hjemmesykepleie)
3. studieår – 20 studiepoeng fordelt på 2 praksisperioder (medisin, kirurgi, psykiatri og hjemmesykepleie)

I tillegg har det vært avsatt 10 studiepoeng i 2. studieår, og 5 studiepoeng i 3. studieår til forberedelse og refleksjon over praksis.

2.0 PRAKTISKE STUDIER I PLEIE- OG OMSORGSSENTER

Et generelt fokus i 1. studieår er at studentene skal utvikle generelle kunnskaper, ferdigheter og holdninger for å ivareta menneskets grunnleggende behov (Modulhefte SY- 100, sykepleie 1). Målet med de praktiske studiene i 1. studieår er at studenten:

- har kunnskap om sykepleierens funksjon og oppgaver i bo- og omsorgssenter og sykehjem
 - tar hensyn til pasientens behov og ressurser i utøvelse av sykepleie
 - identifiserer og vurderer pasientens behov for sykepleie ut fra en kunnskapsbasert forståelse
 - utarbeider og iverksetter en funksjonell sykepleieplan
 - utfører og faglig begrunner aktuelle prosedyrer
 - utvikler evne til kommunikasjon for å møte mennesker i ulike livssituasjoner
 - viser respekt for pasientens meninger og verdinormer
 - viser ansvarlighet når det gjelder taushetsplikt/konfidensiell informasjon og oppbevaring av pasientopplysninger
 - er bevisst sitt eget kompetanseområde
 - viser evne og vilje til å tilegne seg ny kunnskap
- (Modulhefte SYP- 100 Praktiske studier 2003 – 2004)

2.1 Organisering, veiledning og vurdering av de praktiske studiene

Praksisstudiet har vært gjennomført i bo- og omsorgssenter og på sykehjem, og vært gjennomført i en periode tilsvarende 10 uker (til sammen 300 timer). Praksisstudiene har vært gjennomført ved at en studentgruppe har gjennomført studiene i høstsemesteret, og en studentgruppe i vårsemesteret.

Studentene har utarbeidet en studieplan i samarbeid med kontaktsykepleier og lærer. Studieplanen omfatter tilstedeværelse i praksis, og studentene skulle gjennomsnittelig ha 30 timer pr. uke og være jevnt fordelt over hele perioden. Planen er en bindende avtale mellom student og praksissted.

Forut for praksisstudiet fikk studentene teoretisk innføring i grunnleggende stell og pleie og de har fått ferdighetstrening i basale ferdigheter. Praksisstudiet har vært avgrenset som et eget studium, men med enkelte teoridager i løpet av praksisperioden.

Kontaktsykepleier har hatt ansvar for kontinuerlig veiledning i forhold til praksisstedets spesialiteter og egenart. Lærer har i samarbeid med kontaktsykepleier hatt ansvar for veiledning og vurdering av studenten. (Modulhefte SYP- 100 Praktiske studier 1).

I løpet av praksisperioden har studentene hatt følgende studiekraav:

- 8 refleksjonsnotater
- 1 pleieplan/sykepleiedokumentasjon
- 1 sykepleiefortelling

Den beskrevne ordningen har medført at studentene etter en innledende teoriblokk på ca 8 uker har blitt inndelt i to adskilte klasser som har hatt egne opplegg. Den ene klassen har hatt en teoriblokk på 10 uker som bl.a. har inkludert arbeid med semesteroppgave, undervisning i føde/barsel samt observasjonspraksis på føde/barsel avdeling. Den andre klassen har hatt praksisstudier med gjennomsnittlig 30 timer i uka. Studentene har også arbeidet med studiekrav knyttet til praksisperioden. Etter 10 uker har klassene byttet program.

Lærere har måttet forholde seg til ulike studentgrupper gjennom studieåret ut fra om de har vært i A klassen eller B klassen.

Det har vært positivt at kullet har blitt inndelt i to mindre klasser, men studentene har fått ulike studieførløp i forhold til om de har hatt praksisperioden tidlig eller sent i studieåret.

Semesteroppgaven har vært en gruppeoppgave på 5000 ord (+/- 10%). Dette har vært en oppgave som det pedagogisk vil være riktig å legge på slutten av studiet i 1. studieår. Det har også vært ønskelig at studentene kom tidlig ut i praksisstudiet for på den måten å ha praktiske erfaring å knytte teori til. Studenter som kommer ut i praktiske studier først i 2. semester får denne praksisrelateringen sent i utdanningen.

2.2 Kvalitetsreformen

Stortinget har vedtatt at det skal gjennomføres en rekke endringer innen høyere utdanning (St. melding nr 27, 2000-2001 Gjør din plikt- Krev din rett). I relasjon til den pedagogiske virksomhet nevnes her:

- Tettere oppfølging av studentene med bl.a. løpende tilbakemeldinger underveis i studiet.
- Nye vurderingsordninger med større vekt på vurderinger underveis i studiet og mindre vekt på avsluttende eksamen.
- Nye undervisningsmetoder med mer individuell veiledning.

Det settes hovedfokus på kvalitet både i forhold til forskning, undervisning, oppfølging av studentene og i forhold til studentenes eget arbeid. ”Institusjonene skal ha et hovedansvar for kvalitetssikringen”(St.meld. nr 27 s 12).

3.0 ENDRET PRAKSISORGANISERING 1. STUDIEÅR

Med bakgrunn i kvalitetsreformen og evalueringer av praksisorganiseringen i 1. studieår

(se punkt 2.1) ønsket en å gjøre et prosjekt i forhold til ny praksisorganisering i bo- og omsorgssenter/sykehjem – 1. studieår. De forhold en ønsket og vektlegg var:

- Et enhetlig og felles studieforløp for alle studenter i samme kull.
- At studentene får et møte med praksis tidlig i studieforløpet.
- At teoristudier og praksisstudier går parallelt slik at en kan dra veksler på de ulike undervisningsmetoder.
- En tettere oppfølging av studentene der den enkelte lærer får god kontakt med en mindre gruppe studenter.
- Større vektlegging på vurdering underveis i studieforløpet.

3.1 Forslag til endringer i praksisorganiseringen

Studieleder Linda Hansen tok initiativ til et prosjekt angående endring av praksisorganisering i 1. studieår. Forslaget gikk ut på at studieforløpet for studentene skulle samkjøres for alle studentene i kullet. Studie skulle omfatte 20 uker med integrert praksis og teori. Antall praksissteder skulle reduseres og studenttallet på hvert praksissted skulle økes noe i forhold til tidligere. Dette ville medføre at den enkelte lærer fikk flere studenter og forholde seg til over lengre tid, men på færre praksissteder.

Saken ble lagt frem internt på virksomhetsstedet og i Instituttstyret. I Instituttstyret ble det en orienteringssak i møte 09.04.03. Det var noen innvendinger i forhold til tidsaspektet. En mente at en trengte bedre tid på å planlegge prosjektet og at en derfor burde utsette endret organisering med 1. år. Men en ønsket å støttet prosjektet hvis praksisfeltet var innstilt på å prøve endret praksisorganisering allerede for studieåret 2003/2004.

I et internt møte mellom faglige ansvarlige i sykepleierutdanningen, vernepleierutdanningen og administrativt personell den 03.03.03 ble følgende beslutning fattet:

- For at prosjektet skal kunne gjennomføres forutsettes det at de fleste forespurte institusjoner sier ja til å delta.
- Det forutsettes videre at vernepleiestudenter får praksisplasser tilsvarende studieår 2002/2003.
- Det opprettes en referansegruppe bestående av studielederne i sykepleie og vernepleie sammen med praksiskonsulent. Gruppen skal vurdere/evaluere de erfaringer som sykepleiere høster ved omlegging av praksisordningen og vurdere om ordningen gjøres permanent.
- De økonomiske konsekvenser ved ordningen skal vurderes.

3.2 Orienteringer til praksisfelt

Det ble sendt ut informasjonsbrev til samtlige praksisplasser i Aust- Agder om de foreslåtte endringer i praksisorganiseringen. En så det som viktig å informere alle bo- og omsorgssentra/sykehjem om dette da dette ville få betydning både for de som fikk studenter og de som ikke fikk dette. I utvelgelse av praksissteder tok en hensyn til at de hadde mulighet til å ta en del studenter og at disse lå noe spredd i forhold til hverandre, men at praksissted samtidig lå sentralt.

Det ble avtalt møter med ledelsen for de aktuelle praksisstedene og studieleder, praksiskonsulent og enhetsleder for 1. studieår deltok på de fleste møtene med praksisfeltet. Møtene ble avviklet i perioden 12- 26. mars 2003, og en ba om tilbakemelding på forespørsel innen 01.04. Praksiskonsulent Ellen Køhn skrev en oppsummerende rapport etter praksisbesøkene og med utgangspunkt i tilbakemeldingen kunne en konkludere med at det var interesse og villighet til å forsøke foreslått endret praksisorganiseringen.

3.3 Forberedelse før praksisperiode

Ved studiestart høsten 2003 ble det avklart hvilke lærere som skulle ha praksisveiledning på de ulike praksisstedene. Det ble vektlagt å **kún** benytte seg av fast ansatte eller lærere som var ansatt i vikariatstilling ved studieenheten. Dette medførte at lærerne hadde en fast tilknytning til studiestedet og kjente til utdanningen. Tidligere har en også benyttet seg av timelærere ved praksisveiledning i 1. studieår.

Studentene ble informert om praksisorganiseringen ved studiestart og allerede i andre uke ble det lagt fram oversikt over hvor mange praksissteder vi hadde til disposisjon på det enkelte praksissted. Studenten fikk anledning til å komme med ønsker for praksissted og de satt opp 1. og 2. prioritet. Enhetsleder satt opp forslag til praksisgrupper med utgangspunkt i dette og oversikt over praksisgrupper forelå 28.08.03. Det ble mindre justeringer i etterkant av dette.

Lærerne hadde i forkant av praksisperioden kontakt med praksisfelt og orienterte om praksisorganiseringen og gjorde seg kjent med praksisstedet. I tillegg ble det utdelt informasjonsmateriell om sykepleiestudiet. Lærer fikk med *plan for praksis* som de ulike institusjonene hadde utarbeidet. Ikke alle institusjonene hadde utarbeidet dette i forkant, men de fikk da et press til å utarbeide dette.

Plan for praksis er en informasjonsbrosjyre som orienterer om praksisstedet og er en nyttig informasjon for studentene før studiestart.

I forkant av praksisperioden var det obligatorisk informasjonsmøte for alle studentene der det ble informert om følgende:

- om å skrive individuelle mål for praksisperioden

- om å skrive refleksjonsnotater
- normer for skriftlig arbeid
- om å skrive case/situasjonsbeskrivelser
- om å sette opp turnus

Den enkelte lærer hadde også to gruppemøter med de studentene han/hun skulle følge opp i praksis før studentene startet praksisperioden

3.4 Gjennomføring av praksisperioden

Studentene startet sin praksisperiode 11.10.03 og var i praksis fram til 11.03.04 – totalt 300 timer fordelt over 20 uker. Enhetsleder for kull 2003 hadde på forhånd laget dokumentet:” Struktur og organisering av det pedagogiske opplegg kull 2003 – 1. studieår.” Dette dokumentet ble en veiledning for organiseringen av det pedagogiske opplegget.

Kullet ble inndelt i en A- klasse og B-klasse, der A- klassen hadde praksisstudier/selvstudier mandag- torsdag og fredag og B- klassen hadde praksisstudier mandag- tirsdag og fredag.

Grunnen til dette var at en skulle ha mulighet for å fordele den økte studentgruppen slik at en ikke fikk opphopning av studenter på enkelte dager.

Onsdagen var avsatt til teoriundervisning, eventuelt selvstudiedag.

Tirsdagen var avsatt til veiledning – ferdighetstrening eller studiedag for a- klassen, mens torsdagen hadde samme funksjon for B klassen. Dette gjorde det mulig at hele kullet kunne samles ca 1 gang per uke og i tillegg kunne en ha gruppesamlinger 1 gang per uke. Det var meningen at tirsdager og torsdager kunne avsettes til veiledning og refleksjon over praksis.

Hver lærer hadde mellom 6 -10 møter med studentene. Disse møtene inneholdt:

- Målsetningssamtale/forventningssamtale.
- Midtevaluering.
- Sluttevaluering.
- Veiledning på case/pleieplan og semesteroppgave.
- Praksisveiledning.
- Refleksjonsmøter.

Den enkelte lærer hadde stor frihet til å lage en veiledningsplan i forhold til de rammer som var gitt. Refleksjonsmøtene ble ofte kombinert med veiledning på oppgaver. Innlevering av case og refleksjonsnotater var fordelt over praksisperioden. Eneste problem var at semesteroppgave og case 4 var knyttet til samme tidsperiode. Dette medførte at studentene måtte ha fokus på to ulike oppgaver i samme tidsperiode.

Det ble laget et forslag til veiledningsopplegg (se s. 5 vedlegg struktur og organisering av det pedagogiske opplegg). En god del av ferdighetstreningen ble satt opp i

praksisperioden på tirsdager og torsdager. Dette medførte at en del studenter fikk ferdighetsutfordringer i praksis som en ikke hadde fått gjennomgått på skolen tidligere. En hadde ikke hatt mulighet til å få dette inn i programmet før praksisperioden og valgte derfor å fordele dette ut over teoridagene i praksisperioden.

Ferdighetstest var satt opp etter at praksisperioden var avsluttet.

4.0 METODE VED EVALUERING

I evalueringsarbeid brukes ofte flere teknikker for å sikre at dataene som samles inn gir tilstrekkelig både av dybde og detaljer. Evaluering av studieforløpet ble planlagt som innsamling av evalueringsskjema, kombinert med gruppeintervjuer. Målet med evalueringen var å se nærmere på hvordan praksisfeltet ved kontaktsykepleierne, studentene og lærerne opplevde den nye praksisorganiseringen. Planleggingen og gjennomføringen av evalueringen ble foretatt i samarbeid med de involverte. Hovedformålet med dette prosjektet var å implementere denne praksisorganiseringen, og få kunnskaper om erfaringer med modellen.

Det ble bestemt at et spørreskjema skulle sendes ut til alle som var deltagere i praksisperioden. Videre ble gruppeintervju valgt for å få noe mer informasjon om hvordan organiseringen hadde fungert, og eventuelt hva som burde gjøres for å forbedre praksisorganiseringen.

4.1 Fokusgruppe

Gruppeintervjuer kan være spesielt godt egnet der det er et begrenset tema som taes opp. Gruppeintervjuene får frem hvorfor vedkommende har de konkrete synspunktene. I en gruppesammenheng må deltagerne argumentere for egne synspunkter noe som kan være av interesse i denne sammenheng (Jacobsen, 2003). Det ble gjort et strategisk utvalg av informanter til gruppeintervjuet.

4.2 Etiske overveielser

Deltagerne i undersøkelsen er garantert anonymitet. Spørreskjemaene ble delt ut til alle som hadde deltatt i gjennomføringen av praksisperioden. Det var ingen mulighet for å gå tilbake til deltagerne for å purre på spørreskjemasvarene.

Å forske på det kliniske praksisfeltet krever at forskerne er etisk bevisst (Jacobsen, 2003). Ut fra de vurderinger som ble gjort, føler vi at studentenes, kontaktsykepleiernes, og lærernes integritet ble ivaretatt. Spørsmålene i spørreskjemaet var ikke av sensitiv karakter. Det var frivillig å innlevere skjemaet. Vi hadde ikke noen form for register over hvem som leverte inn svarene.

I forarbeidet til evalueringen ble det bestemt at noen deltagere skulle spørres om de ville delta i en intervjuundersøkelse etter gjennomført praksis. To gruppe kontaktsykepleiere, to grupper studenter og en gruppe lærere ble spurt om å delta. Gruppene møtte til intervju, de hadde full mulighet til å trekke seg underveis.

5.0 RESULTATER FRA EVALUERING

Det ble utarbeidet et felles evalueringsskjema som studenter, lærere og kontaktsykepleiere besvarte (se vedlegg). Spørreskjemaene ble pre- testet ved at aktuelle involverte i prosjektet gikk gjennom spørreskjemaet og kunne komme med kommentarer. I tillegg ble det foretatt gruppeintervju av studenter (2 grupper), lærer (en gruppe) og kontaktsykepleiere (2 grupper). Mal for gruppeintervjuene følger vedlagt. Gruppeintervjuene ble tatt opp på bånd og transkribert før analyse og tolkning.

5.1 Kontaktsykepleiernes vurdering av praksisorganiseringen

I dette kapitlet presenteres resultatene av spørreskjemaundersøkelsen som 54 kontaktsykepleiere besvarte etter gjennomført praksisperiode. Dataene som fremkommer er både kvantitative og kvalitative. De kvantitative dataene er analysert ved hjelp av statistikkprogrammet SPSS. I tabellene fremstilles fordelingene både i frekvens og prosent. Prosenten fremstilles i parentes etter frekvensen. I tillegg vil det være noen skriftlige kommentarer i tilknytning til tabellene. De kvalitative dataene kommer i egne underkapitler. Det var totalt 56 kontaktsykepleiere involvert, av de svarte 54 på spørreskjemaet. Dette blir en svarprosent på 97 prosent.

Tabell 1. Det er positivt å begynne med praksisstudier tidlig i utdanningen. n= 54

Utsagn	Antall
Helt enig	34 (63%)
Nesten helt enig	10 (19%)
Enig	4 (7%)
Delevis uenig	4 (7%)
Helt uenig	1 (2%)
Ikke besvart	1 (2%)

En stor andel av kontaktsykepleierne hevder at det er positivt at studentene begynner med praktiske studier tidlig i utdanningen.

Tabell 2. Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass. n=54

Utsagn	Antall
Helt enig	13(24%)
Nesten helt enig	9 (17%)
Enig	20(37%)
Delevis uenig	6 (11%)
Helt uenig	4 (7%)
Ikke besvart	2 (4%)

Hele 78 % sier seg enige, nesten helt enig, eller helt enig i påstanden om at det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass.

Tabell 3. Det har vært for mange studenter på praksisstedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene. n=54

Utsagn	Antall
Helt enig	5 (9%)
Nesten helt enig	7 (13%)
Enig	15(28%)
Delevis uenig	8 (15%)
Helt uenig	16(30%)
Ikke besvart	3 (6%)

En gruppe på 50 % sier de er enige, nesten helt enig, eller helt enig i påstanden om at det var for mange studenter på praksisstedet samtidig.

Tabell 4. Det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier. n=54

Utsagn	Antall
Helt enig	24(44%)
Nesten helt enig	8 (15%)
Enig	9 (16%)
Delevis uenig	7 (13%)
Helt uenig	1 (2%)
Ikke besvart	5 (9%)

Hele 76 % sier seg enige, nesten helt enig, eller helt enig i påstanden om det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier.

Tabell 5. Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.n=54

Utsagn	Antall
Helt enig	19(35%)
Nesten helt enig	7 (14%)
Enig	10(19%)
Delevis uenig	9 (17%)
Helt uenig	7 (14%)
Ikke besvart	2 (4%)

Tabell 6. Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.n=54

Utsagn	Antall
Oppdelt teori og praksis	8 (15%)
Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	15(28%)
Kombinert teori og praksis over 15 uker	26(48%)
Ikke besvart	5 (9%)

Hele 36 av kontaktsykepleierne synes det blir for få vakter pr. uke og nær halve gruppen av kontaktsykepleiere ønsker en mer komprimert praksisorganisering hvor det kombineres teori og praksis over 15 uker.

5.1.1 Hva har vært positivt med den praksisorganiseringen som har vært prøvd ut?

Ut fra datamateriale var det disse fire kategoriene som ble tatt opp flere ganger i fritekstsvarene fra spørreskjemaresultatene. Kommentarene (satt i kursiv) er samlet under disse fire kategoriene.

Lengden på praksisperioden.

Flere nevner at det var positivt at praksisperioden gikk over lengre tid (20 uker). Avdelingen, både pasienter og de ansatte, blir bedre kjent med studenten. Studenten får også bedre tid til å bli kjent i avdelingen noe som fører til økt trygghet.

Følgende sitater beskriver noe av det som informanter trakk frem ”*Se utvikling av pasient over tid.*” ” *Lengre modningstid for studentene.*”

Det ble også hevdet at praksisperioden strekte seg over for lang tidsperiode – se pkt 5.1.2

Større mulighet til å kombinere teori og praksis.

Flere hevnder at praksisorganiseringen gav større mulighet til å kombinere teori og praksis.

Noen av kontaktsykepleierne uttrykker dette på følgende måte;

”Det at studenten fra skolen har kommet med ny lærdom og får brukt det mer direkte i forhold til pasientene. Tror de forstår det bedre/husker det bedre både teorien og erfaringene.

Det er bra å kombinere teori og praksis for å ha et bedre grunnlag for å kunne begrunne praksisen. Dessuten blir teorien mer relevant”.

”Positivt å ha teori og praksis om hverandre fordi studentene hele tiden kommer opp i læresituasjoner som de kjenner igjen. De får også knagger å henge kunnskapen på, dette gjør det lettere å huske/lære. Studentene får noen fantastiske situasjoner til å henge teorien på, kanskje lettere å huske ting.”

”Mye oppgaver/refleksjonsnotater- dette henger teori og praksis bedre sammen.”

God tid til oppfølging.

Flere kontaktsykepleiere hevder at praksisorganiseringen har gitt god tid til å veilede studentene. Noen sitater kan underbygge dette.

”God tid til å veilede. Lettere å få tid sammen fordi veileder ofte ikke går i 100 % stilling.

Har hatt god tid til oppfølging samtidig som det ikke har blitt for intens”.

Kontakt skole og praksissted.

Noen hevdet at kontakt skole praksissted var bra. Mens noen ønsket mer kontakt fra skolen.

”Blir godt fulgt opp av veileder fra skolen. Styrket bemanning på avdelingen.”

5.1.2 Hva har vært negativt/problematisk ved den praksisorganiseringen som har vært prøvd ut?

Det er spesielt tre kategorier som er fremtredende i svarene på dette spørsmålet. Kontaktsykepleierne synes at studenten har for få vakter i uka. Dette gir redusert læring. Opplevelsen av liten kontinuitet, spesielt i begynnelsen, er det mange som hevder. Noen avdelinger har også hatt for mange studenter eller for få kontaktsykepleiere. Flere nevner at det ideelle er en til en i veiledning. Under kategoriene har vi satt opp sitatene (satt i kursiv) som illustrerer noen av synspunktene til kontaktsykepleierne.

For få vakter pr. uke.

”Altfor få vakter pr. uke. For liten tid sammen med kontaktsykepleier.

At de har vært lite tilstede. Tar lengre tid på å komme inn i arbeidet i avdelingen. Med bare to vakter i uka tok det tid å bli kjent og tid til å lære vanlig stell. Det var som å begynne på nytt hver uke.”

For lite kontinuitet.

”Studentene er her for lite, må stadig begynne på nytt. For liten kontinuitet- bør være flere vakter pr. uke. For liten kontinuitet særlig i starten. Oppfølging av primærpatient kan bli vanskelig.” *”Tok lang tid før studenten ble kjent.”*

”Mindre kontinuitet til pasientene som er spesielt dårlige, terminale pasienter.”

For mange studenter i avdelingen og for mange studenter pr. kontaktsykepleier.

”For mange studenter på en gang. For mange studenter på jobb til samme tid- mindre oppgaver for studentene å få prøvd seg på. Avdelingen har også hjelpepleierelever og lærlinger i tillegg. I en hektisk hverdag er det best med en student og en kontaktsykepleier.”

5.1.3 Hvilke krav/ønsker er viktig å stille til praksisorganiseringen i 1. studieår?

Når det gjelder eventuelle krav til ny organisering er det fire momenter som går igjen. Det er noen generelle krav til studentene. Flere har trukket frem betydning av god kontakt og oppfølging fra skolen, flere vakter pr. uke og en kontaktperson pr. student. Sitatene (satt i kursiv) er tatt med for vise detaljene i svarene.

Generelle krav til studentene.

”At en mestrer de grunnleggende behov, får med seg avdelingens rutiner. Lærer å kommunisere med syke mennesker så langt en kan forvente i 1 studieår. Lære ekstraarbeid som skyllerom, matservering, ordne med pasienttøy, begynne å se hva som må til for det.

At studentene selv forstår at de har ansvar for egen læring.

Lært vanlig stell og vanlige prosedyrer før de kommer i avdelingen. Viktig at fokuset for studentene blir praktisk læring i avdelingen.”

God informasjon og kontakt med skolen.

”At en får alle opplysninger om studentene og hva de skal gjøre.

”Dårlig med sykepleierdekning på praksisstedet- da trenger studentene mer oppfølging fra skolen, eventuelt flere stilledager med lærer.

”Fint med oppfølging fra lærer. Refleksjonsgrupper veldig positivt og lærerikt. Fortsett med dette. Bra med teori og praksis integrert.” *”God oppfølging av praksislærer for student”.*

”Veldig bra med kurs for kontaktsykepleiere, dette burde vært obligatorisk.”

Flere vakter pr. uke.

”Tre vakter pr. uke” *”Får mest mulig kontinuitet og realistiske oppfatning av yrket ved å være flere vakter pr. uke.”*

En student til hver kontaktsykepleier.

”Viktig at det er kommunikasjon underveis med student, lærer og kontaktsykepleier. Informasjonssamling for kontaktsykepleierne på skolen.”

5.2 Studentenes vurdering av praksisorganiseringen

I dette kapitlet presenteres resultatene av spørreskjemaundersøkelsen som 94 sykepleierstudenter har besvarte etter gjennomført praksisperiode. Dette var en svarprosent på 92%.

Tabell 7. Det er positivt å begynne med praksisstudier tidlig i utdanningen. n= 94

Utsagn	Antall
Helt enig	29 (31%)
Nesten helt enig	23 (25%)
Enig	20 (21%)
Delevis uenig	15(16%)
Helt uenig	6 (6%)
Ikke besvart	1 (1%)

En stor andel av studentene hevder at det er positivt å begynne med praktiske studier tidlig i utdanningen.

Tabell 8. Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass. n=94

Utsagn	Antall
Helt enig	29(31%)
Nesten helt enig	23 (25%)
Enig	20(21%)
Delevis uenig	15 (16%)
Helt uenig	6 (6%)
Ikke besvart	1 (1%)

Det er flere studenter enn kontaktsykepleiere som er positiv til antall studenter på sammen praksisplass.

Tabell 9. Det har vært for mange studenter på praksisstedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene. n=94

Utsagn	Antall
Helt enig	7 (7%)
Nesten helt enig	8 (9%)
Enig	11 (12%)
Delevis uenig	20 (21%)
Helt uenig	48 (51%)
Ikke besvart	0

Mange studenter er også uenige i at det har vært for mange studenter på praksisstedet samtidig.

Tabell 10 Det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier. n=94

Utsagn	Antall
Helt enig	34(36%)
Nesten helt enig	21 (22%)
Enig	16 (17%)
Delevis uenig	11 (12%)
Helt uenig	12 (13%)
Ikke besvart	0

Hele 75% sier seg enige, nesten helt enig, eller helt enig i påstanden om det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier.

Tabell 11 Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.n=94

Utsagn	Antall
Helt enig	34(36%)
Nesten helt enig	20 (21%)
Enig	16(17%)
Delevis uenig	15 (16%)
Helt uenig	8 (9%)
Ikke besvart	1 (1%)

Tabell 12 Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.n=54

Utsagn	Antall
Oppdelt teori og praksis	27 (29%)
Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	22 (23%)
Kombinert teori og praksis over 15 uker	45(48%)
Ikke besvart	0

Hele 70 studenter synes det blir for få vakter pr. uke og nær halve gruppen av studentene ønsker en mer komprimert praksisorganisering hvor det kombineres teori og praksis over 15 uker.

5.2.1 Hva har vært positivt med denne praksisorganiseringen?

Ut fra datamateriale var det disse fire kategoriene som ble tatt opp i fritekstsvarene (satt i kursiv) fra spørreskjemaresultatene. Den første kategorien var;

Alle kommer tidlig ut i praksis.

Studentene beskrev dette slik; *Alle kom tidlig ut i praksis. Fint å komme tidlig i gang med praksis. Det var bra å komme såpass tidlig ut i praksis slik at vi kunne se hva ting egentlig gikk ut på. Har hatt god tid til å bli kjent med praksisplass, beboere og medarbeidere. Selv om man ikke jobber hver dag så reflekterer man og modnes underveis. Jeg tror det er en flott erfaring og kunne følge med på egen utvikling i praksis over såpass lang tid. Vi har vært lenge ute i praksis og blitt godt kjent.*

Å kombinere teori og praksis.

Studentene beskrev dette slik; *At man kan ta med seg det man lærer i teorien ut i praksis og omvendt. Mer sosialt, man er litt i praksis og litt i skolen og treffer klassekamerater. At teori og praksis har fulgt hverandre. Lettere å få knagger å henge teorien på. At vi får tid til å lese teori og satt den ut i praksis. Vi får mer tid til å lese.*

At vi har hatt bedre tid til å lese hjemme. At vi har mer tid til å konsentrere oss om teori. Ble godt kjent med min kontaktsykepleier. Men også fint med noen studiedager som kan brukes til oppgaver og lesing for man blir ganske utslitt etter en dag på sykehjemmet. Det har vært deilig å komme hjem å få reflektert litt innimellom i begynnelsen. Da var det mye inntrykk. En har fått mer tid til å jobbe med caser osv. Det positive har vært at vi får brukt teorien i praksis fra første dag.

Pga lengre praksisperiode får en kontakt med flere pasienter pga utskiftning. Fått følge pasientene over et relativt langt tidsrom. Kombinasjon av teori og praksis gjør studiet variert og en blir ikke så fort lei. Overskudd og energi til å studere de dagene man ikke er i praksis.

Kontakt med lærer og skolen.

Studentene beskrev dette slik; Det er greit å ha litt skole innimellom. En lærer mer en kan dra nytte av i praksis. Det har blitt god tid til skole ved siden av praksisen. Det har vært god oppfølging spesielt i begynnelsen da alt var skremmende og ukjent. Har fått lært mye. Fra skolen har det vært god og konstruktiv oppfølging. Merker at vi studenter blir grundig fulgt opp i praksisperioden og dette er veldig bra.

Godt kjent med praksisfeltet.

Studentene beskrev dette slik; Det at det har vært 2 vakter i uka tror jeg har vært veldig bra for de som er helt nye ute i praksis. De får da tid til å tenke gjennom å fordøye det som har skjedd underveis. Det at en blir godt kjent med praksisplassen. Det at vi jobber sammen flere studenter. Tør gi studentene ansvar og oppgaver.

5.2.2 Hva har vært negativt/problematisk ved denne praksisorganiseringen?

Tre kategorier var trukket frem under dette spørsmålet av studentene.

Lengden på praksisperioden.

Det har vært litt langdratt. Alt for lite skole. Vanskelig å holde lesing undervisning ved like med bare en dag på skolen i uka. Blir litt lenge på samme sted og litt mye studiedager, fri.

At det går litt lang tid mellom vaktene. Samla praksistid p.g.a. kontinuitet. At vi får for liten tid til å bli kjent med pasientene. Blir for lite kontinuitet i praksisen. Blir for oppstykket. Lenge mellom hver gang. For lenge på en plass. Litt mange studenter på samme plass, det er stressende for personalet og det merkes. Den første tiden burde det vært flere vakter pr. uke. Dette for raskere å bli kjent å komme inn i rutiner.

Det eneste negative var at det var lagt en uke teori til første delen av januar, dette førte til lang juleferie fra praksis. Det har gått alt for lang tid mellom hver gang man er i praksis, kontinuiteten blir dårlig. Tar for lang tid før man kommer inn i rutiner, blir kjent med pasienter og ansatte. For lite kontinuitet, det blir kjedelig på slutten. For liten tid i praksis. Tok veldig lang tid å bli kjent. Kan være uheldig å gå glipp av mange prosedyrer i praksis.

Hyppigere med vakter i starten på perioden.

I starten av praksisstudiene burde man kanskje hatt 3-4 uker sammenhengende for å bli kjent med pasientene og lære rutinene bedre.

Kontakt med veileder i praksis.

At man får en ordentlig oppfølging av veileder. To studenter på sammen kontaktsykepleierer for mye. Noe uheldig med kontaktsykepleier. Litt sårbart opplegg enkelte steder i forhold til kontaktsykepleiere som fungerer mindre bra.

5.2.3 Andre kommentarer

Under punkter andre kommentarer i spørreskjemaet kom det frem følgende momenter; Det blir små forhold på et praksissted og vanskelig å være helt ærlig dersom ikke alt er som det burde være ift. student- personale. Det er mange som har hatt dårlige opplevelser på grunn av kontaktsykepleiere. Det er viktig at dere får nok opplysninger om kontaktsykepleierne vi får tildelt. Det er mange som har hatt dårlig opplevelse p.g.a dette. Det har vært en grei praksisperiode. Greie folk å jobbe sammen med. Er egentlig ganske fornøyd. God oppfølging. Veileder må ha en god dialog med både kontakt og student. Har forstått at det kommer veldig ann på kontaktpersonen hvor mye man lærer. Jeg har hatt en helt fantastisk kontaktperson.

Har vært en fin og lærerik tid og jeg har vært heldig med praksisplassen. Blitt tatt veldig godt imot, og det er viktig for læring og utvikling. Bra oppfølging fra skole/lærer. Har vært veldig fornøyt med balansen mellom teori og praksis. Har savnet flere sykepleiere å jobbe sammen med. Praksisstedet har motiverte, kunnskapsrike ansatte. Stedet er passe stort og oversiktlig. Ikke plasser studenter med erfaring på skjerma avd. Jeg er fornøyd med opplegget i dette studieåret. Jeg er omsorgsarbeider og det er nok en stor fordel for meg, så det har nok endel å si for at jeg synes det var ok med to vakter i uka. Det ville tatt lengre tid å bli kjent og trygg når en er ny i faget. Jeg har vært heldig med kontaktsykepleieren min. Det er av stor betydning for at praksistiden blir meningsfull. Jeg synes ikke denne ordningen har vært noe å skryte av. Bør gå tilbake til den som var før. Jeg er kjempefornøyd med avdelingen jeg har vært på og jeg stortrives. Kan være jeg synes det er greit med bare to vakter- i uka fordi jeg er hjelpepleier fra før.? Kombinasjon av teori praksis over 15 uker virker utmerket.

Neste kull bør ikke få oppleve denne ordningen. Praksisperioden har vært lærerik! Synes denne organiseringen har fungert fint, og er lett å tilpasse familielivet med små barn.

Synes kanskje at vi som studenter burde få anledning til å ta blodprøver en gang i løpet av praksisperioden. Synes man kunne delt klassen, det er mange elever i klassen. Synes ordningen var slitsom. Synes personlig at praksis ble for lang. Vanskelig å få gjort så mye skolearbeid som man egentlig burde når vi ha såpass lite undervisning. Takk for en god praksis! Viktig å få lært mest mulig når en er å jobb. Grei fordeling mellom klassene.

5.3 Lærernes vurdering av praksisorganiseringen

I dette kapittelet presenteres resultatene av spørreskjemaundersøkelsen som 9 lærere besvarte etter gjennomført praksisperiode.

Dataene som fremkommer er både kvantitative og kvalitative. De kvantitative dataene er analysert ved hjelp av statistikkprogrammet SPSS. I tabellene fremstilles fordelingene både i frekvens og prosent. Prosenten fremstilles i parentes etter frekvensen. I tillegg vil det være noen skriftlige kommentarer i tilknytning til tabellene. De kvalitative dataene kommer i egne underkapitler. Svarprosenten var på 90%.

Tabell 13. Det er positivt å begynne med praksisstudier tidlig i utdanningen. n= 9

Utsagn	Antall
Helt enig	9 (100%)

Alle lærerne hevder at det er positivt at studentene begynner med praktiske studier tidlig i utdanningen.

Tabell 14. Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass. n=9

Utsagn	Antall
Helt enig	3(33%)
Nesten helt enig	5 (56%)
Delvis uenig	1 (11%)

Tabell 15. Det har vært for mange studenter på praksisstedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene. n= 9

Utsagn	Antall
Enig	1(11%)
Delevis uenig	3 (33%)
Helt uenig	5(56%)

Tabell 16. Det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier. n=9

Utsagn	Antall
Helt enig	7(78%)
Nesten helt enig	1 (11%)
Helt uenig	1 (11%)

Tabell 17. Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.n=9

Utsagn	Antall
Nesten helt enig	1 (11%)
Enig	7 (78%)
Helt uenig	1 (11%)

Tabell 18. Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.n=9

Utsagn	Antall
Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	2(22%)
Kombinert teori og praksis over 15 uker	7(78%)

Hele 7 lærere ønsker en praksisperiode hvor teori og praksis kombineres over 15 uker.

5.3.1 Hva har vært positivt med denne praksisorganiseringen?

Ut fra datamateriale var det disse tre kategoriene som ble tatt opp flere ganger i fritekstsvarene fra spørreskjemaresultatene.

Den første kategorien var;

Positivt med teori og praksis parallelt.

Kombinasjon av teori og praksis. Mulighet for god oppfølging. Mulighet for å koble teori og praksis. En har sett at det kan fungere å ha alle studentene ute samtidig. Studentene arbeider med teori relatert for det de opplever i praksis. Studentene har arbeidet med case i praksis. Studentene har kombinert teori og praksis.

Mange studenter på et sted.

Mange studenter på et sted, avtaler og veiledning lettere. Studentene kan benytte hverandre.

Som lærer får man god kontakt med studentene og kan følge deres utvikling og refleksjon.

Studenter har fått gå to og to sammen med felles kontaktsykepleier.

God kontakt med studentene.

Lærer har fått god kontakt med hver enkelt student.

5.3.2 Hva har vært negativt/problematisk ved den praksisorganiseringen?

Manglende kontinuitet.

Litt lite kontinuitet. Lang tid på å bli kjent. Noe få vakter i praksis.

Noen anbefalinger;

Bør prioritere nøye hvilken teori og øvelser de har fått med seg før oppstart i praksis. Alle grunnleggende behov bør prioriteres og tidlig inn i øvelsesavdelingen. Bør ha flere vakter de første 2-3 ukene. Maks to studenter pr. kontaktsykepleier- noen har hatt 3-4.

5.3.3 Hvilke krav/ønsker er viktig å stille til praksisorganiseringen i 1. studieår?

At sykepleierne er villig til å følge opp i praksis. At de er ærlige i tilbakemeldingene. Lærer har hatt mye arbeid med retting av oppgaver. Dette kunne reduseres. Faste kontaktpersoner som følger opp. Strukturert opplegg. God oppfølging og kontinuitet med kontaktsykepleier. Studenten får ha fokus på læring og vekst i forhold til mål.

5.3.4 Andre kommentarer.

Spennende ordning som bør utvikles og forbedres. Det har absolutt livets rett.

6.0 RESULTATER FRA FOKUS- GRUPPEINTERVJU

Umiddelbart etter at spørreskjemaene var bearbeidet ble det utarbeidet en intervjuguide og foretatt 5 gruppeintervjuer. Intervjuene var av en times varighet og deltagerne var strategisk utvalgt og frivillig rekruttert. De første to gruppeintervjuene var med kontaktsykepleierne. I et gruppeintervju anbefales det at det er 4-5 deltagere. I dette tilfellet variert dette noe i de to intervjuene.

Ut fra det transkriberte materialet er det noen kategorier som er sentrale. Presentasjonen samler noen av de utrykte temaene og det gjøres en oppsummering som avslutning til hvert kapittel. Samarbeid, oppfølging/ veiledning av studenter og organisering av praksisperioden er områder som alle intervjuene har hatt hovedfokus på.

Med bakgrunn i størrelsen på rapporten er det gjort en del utvalg. Intervjumaterialet er omfattende og i denne presentasjonen er det valgt å kun se på hovedtendensene i det lærerne, studentene og kontaktsykepleierne trakk frem i forbindelse med intervjuene. Dette kan ha bidratt til at deler av materialet derfor kan bli farget av utvalget. Vi har arbeidet for å minimere denne faren ved å arbeide to sammen i forbindelse med bearbeiding av datamaterialet, samt at alle intervjuene ble transkribert.

Materialet fra intervjuene er transkribert og analysert. De direkte sitatene fra intervjuene er presentert i kursiv. Noen av hovedpunktene er skrevet i uthevet skrift som en oppsummering over hovedinnholdet i intervjuene.

6.1 Intervju med kontaktsykepleiere

Begge intervjuene med kontaktsykepleierne er presentert samlet. De fleste av informantene utrykte at de var **positive til at studentene kom tidlig ut i klinisk praksis**, men at studentene bør ha en del grunnleggende kunnskap før de kommer ut. Spesielt grunnleggende kunnskaper fra blant annet øvingsavdelingen var viktig å ha gjennomgått før de kommer ut i praksis.

Flere av informantene trekker frem at **studentene generelt klarer å koble teori og praksis på en bedre måte.** ” *Jeg tror det er viktig at de kommer tidlig ut, spesielt de som ikke har praksis fra før. Og at det da er lettere å sitte på skolen å lære teori. Men det er viktig at de har et grunnlag før de kommer ut.*”

Samtlige informanter ønsket **at studentene hadde hyppigere vakter i starten av perioden** slik at de kommer inn i rutiner og prosedyrer i avdelingen.

Informantene ble stilt spørsmål i forbindelse med deres rolle som veileder. Hvor mange studenter var det mulig for en kontaktsykepleier å følge opp i avdelingen? Noen kontaktsykepleiere synes det var positivt å ha flere studenter på en gang. Andre

ønsker en til en veiledning, altså at hver kontaktsykepleier hadde en student. I denne praksisorganiseringen hadde enkelte kontaktsykepleiere hatt opptil 4 studenter. Det var en enighet om at **maksimalt to studenter kunne bli godt fulgt opp av en kontaktsykepleier.**

Det var enighet om at **ukedagen når studentene er inne i skolen burde variere** på grunn av oppgaver som studentene ikke får gjort i forbindelse med praksis. Dette gjaldt eks. hvis legevisitten er på den dagene studentene har skoledag. Dette hadde også sammenheng med at de fleste kontaktsykepleiere går i turnus og at fridager kunne være et problem når studentene skulle sette opp sin turnus..

Kontaktsykepleiere sier at de opplever **mindre avstand mellom skolen og praksis** enn tidligere. Dette relaterer kontaktsykepleierne til at de har sett læreren mer i praksis i forbindelse med informasjonssamtaler, stell sammen med studentene og refleksjonsgrupper. *”Tidligere har det vært større avstand mellom skolen og praksis.”*

Samtlige kontaktsykepleierne uttrykker at det er **svært positivt at lærerne er med i stellet ute i avdelingen sammen med studentene.**

Noen kontaktsykepleiere mente at det burde være et krav til studentene om *”å arbeide”* alle vakter. Dag-, kveld- og nattevakt. Det ble også trukket frem et ønske om at kontaktsykepleierne godt kunne tenke seg at **studentene delte refleksjonsnotatene** med dem i forbindelse med veiledning.

Kontaktsykepleierne ble spurt om de skriftlige arbeidskravene som studentene skulle gjennomføre i forbindelse med praksisperioden. **Arbeidskravene ble sett på som svært positivt for studentenes læring** i forbindelse med praksisperioden.

I forbindelse med intervjuene ble det også trukket frem behovet for at skolen var tydelig på **studentenes ansvar for egen læringsprosess i forbindelse med klinisk praksis.** Det ble fremhevet at det var viktig at studentene planla og kommuniserte til kontaktsykepleier de arbeidsoppgavene som studenten hadde et særlig ønske om å få gjennomført.

”De skal selv ta ansvar overfor veileder. Du kan spørre om ting. Du kan legge til rette. Det gjør du så gjerne, men at de blir mer aktive. At ikke du stadig; ”Vil dere ikke trene på det? Vil du ikke trene på det? Vil dere reise på tur med den?” Gjøre litt, i stedet for å tenke at vi må gjøre noe for den pasienten i dag. Vi har tenkt å ta henne med til byen. Vi har tenkt å teste henne ut på det og det. Vi har tenkt å gjøre sånn og sånn for å se hva vi kan oppnå med det og det. Et mål og et resultat.”

6.2 Intervju med studentene

Begge intervjuene av studentene er presentert samlet I intervjuene fremhevet studentene at undervisning som oppleves relevant for praksis var viktig å prioritere i

forbindelse med undervisning før studentene startet i praksis. Undervisning som psykologi og sykepleiehistorie kunne kommet senere, mens undervisning i eldreomsorg og omsorg ved livets slutt kunne kommet tidligere. **Å komme tidlig ut i praksis opplevde studentene som svært positivt for læring.** Spesielt studentenes arbeid med casene hadde vært nyttig i forhold til praksis. Noen ønsket en reduksjon av antall case til tre. Det var også et ønske om å ha **gjennomgått alle ferdighetsøvelsene og test i ferdighetene før praksisperioden** startet

Sammenfallende med kontaktsykepleiernes opplevelse og erfaring **ønsket også studentene flere dager i praksis hver uke.** ”Så ble det for spredt, til at en kom inn i både miljøet og arbeidsoppgavene og alt. Det tok så veldig lang tid, før du ble varm i trøya på praksisstedet følte jeg. Jeg hadde aldri vært bort i sånn omsorgsyrke før. Det var kanskje annerledes for meg, enn for de som hadde vært mer bort i det?”

Enkelte studenter fremhevet at de var for mange studenter på hvert praksissted, mens andre fremhevet at det var viktig at man var minst 2 studenter på hvert praksissted.

Eks. 5 studenter på en gruppe på 8 pasienter ble for mange. I tillegg til sykepleierstudentene kunne det også være vernepleierstudenter og hjelpepleierelever. Det kunne bli vanskelig å finne aktuelle arbeidsoppgaver slik at målene for praksis ble innfridd.

”Vi var fem studenter. Det var også omsorgsarbeidstudenter og hjelpepleierstudenter i tillegg til sykepleierstudenter. Så der var det folksomt til tider. Så det var litt sånn... Jeg synes det var gøy å gå på jobb. Det var mange å prate med og sånn, men arbeidsoppgavene ble litt begrenset når det var så mange på jobb.”

Oppfølging fra høgskolelærer/høgskolelektor uttrykte studentene at de var fornøyd med. Antall møte var passe i forhold til behovet for oppfølging studentene opplevde at de hadde. Studentene uttrykte at læreren hadde fått nok informasjon, samt at de fleste kontaktsykepleierne var godt informert. Det ble etterlyst **bedre informasjon til de enkelte avdelingene** slik at de andre ansatte i avdelingene var bedre informert. **Stelledagen nevnte studentene som positivt for læring i praksis,** men det var viktig at læreren fikk sett den enkelte student i direkte stellesituasjoner. Noen lærere hadde stelledag med to studenter samtidig og det ble derfor ikke et helt stell på enkelte studenter som læreren var med på.

Å skrive **refleksjonsnotater** synes noen studenter var veldig nyttig, mens andre mente det ble for mange refleksjonsnotater å skrive. Det ble også trukket frem noe frustrasjon i forbindelse med normer for skriftlige arbeider og ønske om karakter på casene. Studentene uttrykte at de var fornøyd med tilbakemeldingene på casene fra høgskolelærerne/høgskolelektorene

6.3 Intervju med lærerne

Her presenteres intervjuet av lærerne. I forbindelse med spørsmålet om fordeler og ulemper ved denne praksisorganiseringen nevnte lærerne at det var en stor fordel at studentene **kom tidlig i studieåret ut i praksis** selv om lærerne fikk en større studentgruppe å forholde seg til.

”Jeg vil jo absolutt si at er en fordel, men kanskje at de skulle ha innhentet mer praktisk kunnskap i øvingsavdelingen før de var ute. For mange synes det kanskje blir for oppstykket.”

Noen flere vakter hver uke og noe mer komprimert periode var et felles ønske fra lærerne. At studentene kom tidlige ut i praksis nevnte noen kunne bidra til økt motivasjon hos studentene. *”Ja, jeg tror det, for det har noe med motivasjonen til studentene å gjøre. At hvis det blir for mye teori, så blir de fort litt sånn lei. Altså, det er jo den praktiske virkeligheten de vil ut i. Så jeg tror det har noe med motivasjonen å gjøre og. Og liksom å komme tidlig ut. Og så, i og med det opplegget en har nå, med teori og praksis, så er det mange som har sagt det, at det er veldig nyttig med teori i mellom. Da leser de mer, og de kan knytte praksisen til teorien underveis.”*

Lærerne uttrykte at **de ikke opplevde det som en stor utfordring med det antall studenter** som var på de enkelte praksisplassene, snarere det motsatte, fordi studentene hadde nytte av hverandre i forbindelse med læring i praksis. Det ble også trukket frem at **kombinasjonen av teori i skolen og praksis samtidig opplevdes som svært nyttig for studentene.**

For å sikre kontinuitet ble det også fra lærerne foreslått å **øke antall dager hver uke** som studentene skulle være i praksis.

På spørsmålet om hvilke fag/ emner studentene bør ha gjennomgått før de begynner i praksis svaret lærerne at **hoveddelen av de praktiske ferdighetene bør være gjennomgått, samt at de er ferdig med medikamentregningen.** *”Jeg synes det er veldig, veldig greit, at de ferdig med medikamentregningen før de begynner i praksis, så hadde vi sluppet eksamen mens de var i begynnelsen av praksistiden. Det virket som det var litt forstyrrende. Men ellers så synes jeg det er greit, at de har vært igjennom i hvert fall hovedsakene i de praktiske øvelsene, før de går ut, en del.”*

På spørsmål om hvordan **refleksjonsgruppene** har fungert gjennom praksisperioden svarte lærerne at gruppene **opplevs som nyttige for studentenes læring.** I forbindelse med **stedlag opplevde lærerne at det var positivt for studenten, kontaktsykepleierne og avdelingen.** Det ble uttrykt at stelledag sammen med studentene bør videreføres. *”Du observerer veldig mye av studentene i en sånn stellesituasjon som du kanskje ellers ikke får med deg.”*

På spørsmålet om hvordan **samarbeidet mellom praksis, kontaktsykepleier og lærer** har vært sett fra lærernes side, kommenterte lærerne at dette har **variert noe ut**

fra de rammene som de ulike praksisstedene er organisert i forhold til. Mange kontaktsykepleiere har utfordrende arbeidsforhold og det kan være svært få sykepleiere på de enkelte enhetene. Lærerne har fått positive tilbakemeldinger på at det har vært brukt lærere fra skolen som kontaktpersoner for studentene.

Det ble også foreslått å **redusere antall case** på grunn av arbeidsmengden for studentene.

7.0 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER TIL VIDERE ARBEID

Rapporten viser at det er områder ved praksisorganiseringen og modellen som kan forbedres slik at læringsprosessene for studentene blir best mulig for flest mulig av studentene. Den overordnede hensikten med denne evalueringen har vært å videreutvikle denne praksisorganiseringen slik at den høyner kvaliteten på studiet og er i samsvar med kvalitetsreformen for høyere utdanning.

Kontaktsykepleiernes evaluering viste variasjon i oppfatning av organiseringen av praksisperioden. Antall dager hver uke bør økes, praksisperioden blir da noe kortere. Et ønske fra de tre gruppene respondenter var en praksisorganisering med 15 uker i klinisk praksis. Noe av det som ble fremhevet som mest positivt var kombinasjonen av teori og praksis og at studentene kom tidlig ut i praksis. Dette medførte at studentene tidlige fikk erfare hva yrket innebar og at de i noen grad kunne se sammenhenger og at de igjen kunne bidra til å øke motivasjonen.

Siden studentene fremholdt at enkelte steder opplevde de å være for mange studenter i forhold til antall aktuelle oppgaver i avdelingen, er nok dette viktig å vurdere ved de enkelte praksisstedene, slik at det blir et antall som er mer ideelt i forhold til å fremme læring.

Stelledag, refleksjonsnotater og refleksjonsgrupper var hovedsakelig positivt evaluert av både studenter, kontaktsykepleierne og lærerne, som et viktig bidrag til å øke læring for studentene i praksis.

Den store utfordringen for den praksisorganiseringen er lengden på praksisperioden og antall dager hver uke som studentene er i praksis. Det er også fremkommet noen forslag til endringer av organiseringen av undervisningen slik at den blir mer tilpasset forberedelsene til at studentene skal ut i praksis. Trening i praktiske ferdigheter og undervisning i eldreomsorg bør komme tidligere slik at studentene er bedre forberedt til det som møter de i praksis.

LITTERATURLISTE

Jacobsen, D.I. (2003). Forståelse, beskrivelse og forklaring : innføring i samfunnsvitenskapelig metode for helse- og sosialfagene. Kristiansand, Høgskoleforlaget.

Kirke-, Utdanning-, og forskningsdepartementet. Rammeplan og forskrifter for sykepleierutdanning (2000).

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Stortingsmelding 27, (2000-2001) Gjør din plikt- Krev din rett, kvalitetsreform i høyere utdanning.

Modulhefte SY- 100, Sykepleie 1, Høgskolen i Agder, Fakultet for helse- og idrettsfag.

Studiehåndbok 2003- 2004, Høgskolen i Agder.

Vedlegg I: Evalueringsskjema – praksisstudier 1. studieår kull 2003

EVALUERINGSKJEMA PRAKSISSTUDIER KULL 2003, STUDIEENHET - SYKEPLEIE - ARENDAL

I studieåret 2003/2004 ble det tatt initiativ til å prøve en alternativ praksisorganisering i 1. studieår kull 2003 - Arendal. Praksiskonsulent, studieleder og enhetsleder hadde praksisbesøk til aktuelle sykehjem/bo- og omsorgssentra for å orientere om opplegget og fikk aksept for å prøve en nyorganisering av praksisopplegget.

Vi er nå i ferd med å avslutte praksisperioden og trenger tilbakemelding for å se på organiseringen for neste studieår for kull 2004. Evalueringen vil foregå på to måter:

- Det er utarbeidet et kort evalueringsskjema for alle studenter, lærere og kontaktsykepleiere som følger vedlagt.
- Det vil bli foretatt tre gruppeintervjuer med et utvalg av studenter, kontaktsykepleiere og lærere. Disse gruppeintervjuene vil bli foretatt i uke 13.

Sykepleierstudenter Kontaktsykepleier Høgskolelektor/lærer

1. Det er positivt å begynne med praksisstudier tidlig i utdanningen

__1__2__3__4__5
Helt enig Helt uenig

2. Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass

__1__2__3__4__5
Helt enig Helt uenig

Det har vært for mange studenter på praksisstedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighet.

__1__2__3__4__5
Helt enig Helt uenig

Det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teorstudier

__1__2__3__4__5
Helt enig Helt uenig

Det er for lite å bare ha 2 vakter i praksis per uke. Dette reduserer læring i praksis.

__1__ 2 __3__ 4 __5__
Helt enig Helt uening

Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår

Oppdelt teori og praksis. En studentgruppe i praksis før jul (30 t /uke) og en studentgruppe i praksis etter jul (30t/uke)

Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker

Kombinert teori /praksis over 15 uker med 3 vakter i praksis per uke og 1 teoredag.

7. Hva har vært positivt med den praksisorganiseringen som har vært prøvd ut?

8. Hva har vært negativt /problematisk ved den praksisorganiseringen som har vært prøvd ut?

9. Hvilke krav/ønsker er viktig å stille til praksisorganiseringen i 1. studieår?

--

10. Andre kommentarer:

-

<hr/>
<hr/>
<hr/>
<hr/>

Ferdig utfylt skjema leveres lærerkontakten for praksisstedet senest 12.03.04

Vedlegg II: Intervjuguide til intervju med lærerne.

Intervjuguide 2004.

- Takk for at du tok deg tid til å delta!
- Frivillig deltagelse.
- Spørsmålene bygger på svarene på spørreskjemaundersøkelsene.

Det er positivt å begynne med praksisstudier tidlig i utdanningen.

	Freque ncy	Perce nt
Valid Helt enig	9	100,0

Alle lærerne hevder at det er positivt at studentene begynner med praktiske studier tidlig i utdanningen.

1. På hvilken måte er tidlige praktiske studier positivt?

Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass.

	Freque ncy	Perce nt
Valid Helt enig	3	33,3
Nesten helt enig	5	55,6
Delevis uenig	1	11,1

Det har vært for mange studenter på praksistedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene.

	Freque ncy	Perce nt
Valid Enig	1	11,1
Delevis uenig	3	33,3
Helt uenig	5	55,6
Total	9	100,0

2. Hva har vært positivt /negativt ved å ha mange studenter i avdelingen samtidig?

Det har vært positivt å kombinere praksisstudier og teoristudier.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Helt enig	7	77,8
	Nesten helt enig	1	11,1
	Helt uenig	1	11,1
	Total	9	100,0

3. På hvilken måte har det vært positivt/negativt å kombinere praksisstudier og teoristudier?

Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Nesten helt enig	1	11,1
	Enig	7	77,8
	Helt uenig	1	11,1
	Total	9	100,0

4. På hvilken måte reduseres læring i praksis ved to vakter pr. uke?

Hvor mange vakter pr. uke vil være ideelt at studentene har når de er i praktiske studier?

5. Flere kontaktsykepleiere/student/lærere trekker frem problemer med for mange studenter i avdelingen på en gang.

På hvilken måte kunne dette vært forbedret / unngått?

5. Hvilke temaer/teori er spesielt viktig at studentene har gjennomgått i skolen før de starter i praktiske studier?

Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	2	22,2
	Kombiner t teori og praksis over 15 uker	7	77,8
	Total	9	100,0

8. De fleste av lærerne ønsker seg ikke tilbake til tidligere organisering. Hva vi vært den ideelle organiseringen for høsten 2004?

9. Noen andre kommentarer?

Vedlegg III: Intervjuguide til intervju med studentene.

Intervjuguide 2004.

- Takk for at du tok deg tid til å delta!
- Frivillig deltagelse.
- Spørsmålene bygger på svarene på spørreskjemaundersøkelsene.

Det er positivt å begynne med praksistudier tidlig i utdanningen.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Helt enig	65	69,1
	Nesten helt enig	13	13,8
	Enig	12	12,8
	Delevis uenig	2	2,1
	Helt uenig	2	2,1

En stor andel av dere studenter hevder at det er positivt at dere begynner med praktiske studier tidlig i utdanningen.

1. På hvilken måte er tidlige praktiske studier positivt / negativt?

Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	29	30,9
	Nesten helt enig	23	24,5
	Enig	20	21,3
	Delevis uenig	15	16,0
	Helt uenig	6	6,4

Det har vært for mange studenter på praksistedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	7	7,4
	Nesten helt enig	8	8,5
	Enig	11	11,7
	Delevis uenig	20	21,3
	Helt uenig	48	51,1

2. Hva har vært positivt /negativt ved å være mange studenter i avdelingen samtidig?

Det har vært positivt å kombinere praksistudier og teoristudier.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	34	36,2
	Nesten helt enig	21	22,3
	Enig	16	17,0
	Delevis uenig	11	11,7
	Helt uenig	12	12,8

3. På hvilken måte har det vært positivt/negativt å kombinere praksistudier og teoristudier?

Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	34	36,2
	Nesten helt enig	20	21,3
	Enig	16	17,0
	Delevis uenig	15	16,0
	Helt uenig	8	8,5

4. På hvilken måte reduseres læring i praksis ved to vakter pr. uke?

Hvor mange vakter pr. uke vil være ideelt at dere har når dere er i praktiske studier?

5. Flere kontaktsykepleiere/studenter trekker frem problemer med for mange studenter i avdelingen på en gang.

På hvilken måte kunne dette vært forbedret / unngått?

5. Hvilke temaer/teori er spesielt viktig dere som studenter har gjennomgått i skolen før dere starter i praktiske studier?

7. Er det forhold ved lærers oppfølging / veiledning av studentene og kontaktsykepleierne som kunne vært gjort annerledes? (informasjon, stelledag, samtaler m.m)

Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Oppdelt teori og praksis	27	28,7
	Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	22	23,4
	Kombinert teori og praksis over 15 uker	45	47,9

8. De fleste av sykepleierstudentene ønsker seg ikke tilbake til tidligere organisering. Hva vi vært den ideelle organiseringen for høsten 2004?

9. Noen andre kommentarer?

Vedlegg IV: Intervjuguide til intervju med kontaktsykepleierne.

Intervjuguide til 19.04.2004

- Takk for at du tok deg tid til å delta!
- Frivillig deltagelse.
- Spørsmålene bygger på svarene på spørreskjemaundersøkelsene.

Det er positivt å begynne med praksistudier tidlig i utdanningen.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	34	63,0
	Nesten helt enig	10	18,5
	Enig	4	7,4
	Delevis uenig	4	7,4
	Helt uenig	1	1,9

En stor andel av kontaktsykepleierne hevder at det er positivt at studentene begynner med praktiske studier tidlig i utdanningen.

1. På hvilken måte er tidlige praktiske studier positivt / negativt?

Det er positivt å ha mange studenter på samme praksisplass.

		Freque ncy	Perce nt
Valid	Helt enig	13	24,1
	Nesten helt enig	9	16,7
	Enig	20	37,0
	Delevis uenig	6	11,1
	Helt uenig	4	7,4

Det har vært for mange studenter på praksistedet samtidig. Dette har ødelagt for læringsmulighetene.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Helt enig	5	9,3
	Nesten helt enig	7	13,0
	Enig	15	27,8
	Delevis uenig	8	14,8
	Helt uenig	16	29,6

2. Hva har vært positivt /negativt ved å ha mange studenter i avdelingen samtidig?

Det er for lite å bare ha to vakter i praksis pr. uke. Dette reduserer læring i praksis.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Helt enig	19	35,2
	Nesten helt enig	7	13,0
	Enig	10	18,5
	Delevis uenig	9	16,7
	Helt uenig	7	13,0

3. På hvilken måte reduseres læring i praksis ved to vakter pr. uke?

Hvor mange vakter pr. uke vil være ideelt at studentene har når de er i praktiske studier?

4. Flere kontaktsykepleiere trekker frem problemer med for mange studenter i avdelingen på en gang.

På hvilken måte kunne dette vært forbedret / unngått?

5. Hvilke temaer/teori er spesielt viktig at studentene har gjennomgått i skolen før de starter i sine praktiske studier?

6. Hvilke praktiske ferdigheter mener dere studentene bør ha gjennomgått i øvingsavdelingen før de kommer ut i praktiske studier?

7. Er det forhold ved lærers oppfølging / veiledning av studentene og kontaktsykepleierne som kunne vært gjort annerledes? (informasjon, stilledag, samtaler m.m)

Jeg vil foretrekke følgende praksisorganisering i 1. studieår.

		Freque ncy	Percen t
Valid	Oppdelt teori og praksis	8	14,8
	Som nå kombinert praksis og teori over 20 uker	15	27,8
	Kombinert teori og praksis over 15 uker	26	48,1

8. De fleste av kontaktsykepleierne ønsker seg ikke tilbake til tidligere organisering. Hva vi vært den ideelle organiseringen for høsten 2004?

9. Noen andre kommentarer?

